

Α. Μ. Ρ. Α.

ΑΥΘΕΝΤΙΚΗ ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΙΚΗ
ΡΟΔΟΣΤΑΥΡΙΚΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ
Διεύθυνση: amra.gr. e-mail: marina@amra.gr, πληροφ: info@amra.gr

Από τα βάθη της Συνείδησης - Εσωτερικό Άγγελμα: 4^ο

Ο Μάγος

Μυημένος στα μυστήρια της Αδελφосύνης, «αδελφός» όλων των έμβιων όντων, κατέχοντας το όραμα του Μυστηρίου της Ύπαρξης, γνωρίζοντας τον απώτερο σκοπό κάθε Ανθρώπινης Ψυχής, αγωνιστής της Αλήθειας προχωράει όλο και πιο βαθιά, εντός του λαβύρινθου του Κοσμικού Νου.

Ακολουθώντας τα ροδοπέταλα, συναντάει έναν ολόλευκο Ναό με ορθάνοιχτες τις 12 Πύλες. Πλήθος τα καλέσματα εντός, τον παροτρύνουν να Γνωρίσει, άγνωστους δρόμους, άγνωστους ανθρώπους, άγνωστα βιβλία, άγνωστη γνώση. Στην είσοδο του Ναού διαβάζει την επιγραφή «Εκός εκός εστέ οι βέβηλοι!».

Προχωρώντας εντός του Ναού, αντικρίζει στο κέντρο του έναν Ιερό Βωμό. Εκεί τον καλωσορίζουν ο «Ιεροφάντης» και η «Ιέρεια».

«Αδελφέ μου, βρίσκεσαι στο εργαστήρι του Νου. Εδώ θα εργαστείς με στόχο την Κατανόηση. Ιδού τα εργαλεία¹ που θα σε οδηγήσουν να γίνεις Δημιουργός, που θα σε οδηγήσουν να γίνεις Μάγος. Εργάσου μαζί τους, είναι μοχλοί της Συνείδησης. Ο δίσκος και το δισκοπότηρο είναι για τις προσφορές σου, το εγχειρίδιο για προστασία και διάκριση, και η ράβδος για τις επικλήσεις και την εκπλήρωση της βουλήσεώς σου».

Μαθητευόμενε «Μάγε», ποτέ μη χρησιμοποιήσεις τις Τέχνες αυτές για ίδιον όφελος.

Αδελφές και αδελφοί μου,

Φως και Ζωή είτε να πλημμυρίζει την ύπαρξή μας.

¹ Τα Εργαλεία που του παραδίδονται είναι ένας δίσκος (ύλη), ένα δισκοπότηρο (συναίσθημα), ένα εγχειρίδιο (νους) και μία ράβδος (πνεύμα).

Εργασία: 4^η – Νοητικές Επιστήμες

(Η εργασία βασίζεται σε ομιλία του Ken Wilber, «ο οποίος με το έργο του, καταβάλλει εξαιρετικές προσπάθειες, να δημιουργήσει το κατάλληλο περιβάλλον, στο οποίο η πνευματικότητα να μπορέσει να κερδίσει, με επιστημονικούς και ακαδημαϊκούς όρους, μεγαλύτερη σημασία, νομιμότητα και ορθότητα εντός των βασικότερων κοινωνικών θεσμών» (από την ιστοσελίδα www.enlightenment.com του Jordan Gruber - νομικό σύμβουλο της NASA). Η Ομιλία του Ken Wilber έγινε Άρθρο που δημοσιεύθηκε στο περιοδικό 'Noetic Science Review' (vol. 40, winter 1996) του Ινστιτούτου Νοητικών Επιστημών – ΗΠΑ. (από την ιστοσελίδα www.noetic.org)

«**Νοητικές επιστήμες**», ένας τίτλος απαρτιζόμενος από δύο μέρη: Από την μια μεριά τον όρο «Νοητικές» - όρος που αναφέρεται στην συνειδητότητα, στην εσωτερικότητα και στην επίγνωση - παρατήρηση με την ευρύτερη έννοια, και από την άλλη μεριά τον όρο «Επιστήμη», όπου ορίζεται η εμπειρική διερεύνηση η οποία βασίζεται σε αποδεικτικά στοιχεία που μπορούν να αναπαραχθούν. Τα δύο αυτά μέρη είναι αναμφίβολα οι πιο σημαντικοί κλάδοι της αναζήτησης της γνώσης από τον άνθρωπο.

Η απόπειρα να βρεθούν αυτές οι δύο πλευρές πιο κοντά, αφού συνήθως είναι σε αποξένωση, σε κάποιο είδος κοινά εμπλουτισμένου διάλογου, ήταν ο σκοπός και συνεχίζει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα του Ινστιτούτου Νοητικών Επιστημών, από την μέρα της ίδρυσής του. Είκοσι και πλέον χρόνια μετά την ίδρυση του Ινστιτούτου των Νοητικών Επιστημών, αναρωτιόμαστε πως άραγε να εξελίσσεται αυτή η ολοκληρωτική αναζήτηση; Αλήθεια, πόσο κοντά βρισκόμαστε άραγε σε αυτό που αποκάλεσε κάποτε ο David Chalmers «μια θεωρία των πάντων», δηλαδή μια θεωρία η οποία θα ενώσει τις «σκληρές πραγματικότητες», της γνωστικής επιστήμης μαζί με τις «μαλακές πραγματικότητες» αλλά αναμφισβήτητες πραγματικότητες του εσωτερικού κόσμου και της σφαίρας της συνείδησης;

Από τις μελέτες που έκανε κατά την πρώτη δεκαετία της λειτουργίας του το Ινστιτούτο Νοητικών Επιστημών πάνω στην συνειδητότητα, έγινε προφανές πως, το αρχικό σχέδιο μελέτης και έρευνας της συνειδητότητας, είχε κομματιαστεί σε πολλά επιμέρους τμήματα μελέτης και προσέγγισης. Υπάρχουν αυτή την στιγμή τουλάχιστον 12 κύριες σχολές μελέτης της συνειδητότητας και απέχουν πολύ από το να τείνουν προς την σύγκληση, βρισκόμενες συχνά αντιταγμένες, αντιφατικές και δραματικά αλληλοσυγκρουόμενες. Μια πολύ συνοπτική περίληψη μερικών από τις κυριότερες τάσεις είναι η εξής:

1. Γνωστικές Επιστήμες, επιστήμες οι οποίες τείνουν να βλέπουν την συνειδητότητα εξαρτημένη από τα λειτουργικά σχήματα του εγκεφάλου, είτε με έναν απλό αντιπροσωπευτικό τρόπο, είτε με ένα πιο σύνθετο μοντέλο προκύπτον-διασυνδέτη (emergent-connectionist), ο οποίος βλέπει την συνείδηση ως δίκτυα ιεραρχικά ενοποιημένα. Ο προκύπτον-διασυνδέτης είναι ίσως αυτή την στιγμή το κυρίαρχο μοντέλο στις γνωστικές επιστήμες, και έχει συνοψιστεί όμορφα στο βιβλίο του Alwyn Scott 'Stairway to the mind', όπου «σκάλα» είναι η ιεραρχία των παραγόντων που προκύπτουν και κορυφώνονται στην συνειδητότητα.

2. Ενδοσκοπισμός, υποστηρίζει πως η συνειδητότητα κατανοείται καλύτερα από την άποψη της πρόθεσης, προσαρτημένη σε απολογισμούς πρώτου προσώπου, η επιθεώρηση και η ερμηνεία της άμεσης επίγνωσης-παρατήρησης στις βιωμένες εμπειρίες. Αυτή η προσέγγιση αντιπαραβάλλεται αισθητά με τον απολογισμό τρίτου προσώπου (αντικειμενικός), ανεξάρτητα με το πόσο επιστημονικός μπορεί να φανεί. Δίχως να αρνούνται τις σημαντικές διαφορές τους, αυτή η ευρεία κατηγορία συμπεριλαμβάνει τα πάντα, από φιλοσοφική πρόθεση σε ενδοσκοπική ψυχολογία, μέχρι υπαρξισμό και φαινομενολογία.

3. Νευροψυχολογία, βλέπει την συνειδητότητα δεμένη με το νευρικό σύστημα, τους νευρομεταδότες, και τους μηχανισμούς του οργανικού εγκεφάλου. Αντίθετα με τις γνωστικές επιστήμες, οι οποίες συνήθως βασίζονται στην επιστήμη των υπολογιστών (πληροφορική) και είναι συνεπώς ασαφής για το πώς η συνείδηση συνδέεται πραγματικά με τις δομές του οργανικού εγκεφάλου, η νευροψυχολογία είναι μια προσέγγιση περισσότερο βασισμένη στην επιστήμη της βιολογίας. Δεμένη στην νευρολογία περισσότερο από ότι στην πληροφορική, βλέπει την συνείδηση να κατοικεί πραγματικά στο οργανικό νευρικό σύστημα με έναν μεγάλο βαθμό πολυπλοκότητας.

4. Ατομική Ψυχοθεραπεία, χρησιμοποιεί ενδοσκοπική και ερμηνευτική ψυχολογία για να αντιμετωπίσει συμπτώματα στενοχώριας και συναισθηματικά προβλήματα, και έτσι τείνει να βλέπει την συνειδητότητα ως πρωταρχικά δεμένη στις προσαρμοστικές ικανότητες των μεμονωμένων οργανισμών. Οι περισσότερες σχολές της ψυχοθεραπείας ενσωματώνουν μία θεωρία της συνείδησης ακριβώς επειδή πρέπει να βασίζονται στην ανάγκη των ανθρωπίνων όντων να δημιουργούν νόημα και σημασία, η διάσπαση του οποίου αποφέρει επίπονα συμπτώματα νοητικής οδύνης και συναισθηματικής θλίψης. Στις πιο πρωτοποριακές μορφές της, όπως σε αυτή του Jung, αυτή η προσέγγιση θέτει ως προϋπόθεση συλλογικές ή αρχετυπικές δομές πρόθεσης (και συνεπώς συνείδησης), ο τεμαχισμός των οποίων συμβάλλει στην ψυχοπαθολογία.

5. Κοινωνική Ψυχολογία, βλέπει την συνειδητότητα ενσωματωμένη σε δίκτυα κοινωνικού νοήματος, ή εναλλακτικά, σαν να είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος υποπροϊόν του ίδιου του κοινωνικού συστήματος. Αυτό συμπεριλαμβάνει προσεγγίσεις τόσο ποικίλες όσο από την οικολογία στον Μαρξισμό, από τον κονστρουκτιβισμό (δομισμό) στην κοινωνική ερμηνευτική, όπου όλες υποστηρίζουν ότι ο σπόνδυλος της συνειδητότητας δεν βρίσκεται μόνο, ή ούτε καν κύρια, στο άτομο.

6. Κλινική Ψυχιατρική, εστιάζεται στην σχέση ψυχοπαθολογίας, προτύπων συμπεριφοράς και ψυχοφαρμακολογία. Για το τελευταίο μισό του αιώνα, η ψυχιατρική ήταν κατά το μεγαλύτερο μέρος της δεμένη στην Φροϋδική μεταψυχολογία, αλλά ο κλάδος τείνει όλο και περισσότερο να βλέπει την συνειδητότητα με αυστηρούς νευροφυσιολογικούς και βιολογικούς όρους, κλίνοντας προς την θεωρία της «κλινικής ταυτότητας», η οποία δουλεύει με την εξής εξίσωση: συνειδητότητα = νευρωνικό σύστημα, έτσι ώστε ένα παρουσιαζόμενο πρόβλημα στο πρώτο μέρος της εξίσωσης είναι στην πραγματικότητα μια ανισορροπία στο δεύτερο, και είναι διορθώσιμο με φάρμακα.

7. Αναπτυξιακή Ψυχολογία, βλέπει την συνειδητότητα όχι σαν μια ενιαία οντότητα αλλά σαν μια διαδικασία που ξεδιπλώνεται εξελικτικά με μια ουσιαστικά διαφορετική αρχιτεκτονική σε κάθε ένα από τα στάδια ανάπτυξης. Έτσι η κατανόηση της συνειδητότητας απαιτεί την διερεύνηση της αρχιτεκτονικής του κάθε σταδίου. Στην πιο συμπεριλαμβάνουσα μορφή της, αυτή η προσέγγιση καλύπτει ανώτερα επίπεδα εξαιρετικής ανάπτυξης και ευημερίας, και την μελέτη χαρισματικών, εξαιρετικών και ασυνήθιστων δυνατοτήτων, τις οποίες βλέπει ως ανώτερες αναπτυξιακές δυνατότητες, λανθάνουσες σε όλους τους ανθρώπους. Αυτό περιλαμβάνει ανώτερα στάδια γνωστικής, συναισθηματικής, σωματικής, ηθικής, και πνευματικής ανάπτυξης (μέρος της υπερατομικής ψυχολογίας).

8. Ψυχοσωματική Ιατρική, βλέπει την συνειδητότητα να αλληλεπιδρά έντονα και πραγματικά με τις σωματικές διαδικασίες, που αποδεικνύεται σε κλάδους όπως η ψυχονευροανοσιοποιητική (psychoneuroimmunology) και η βιοανάδραση (biofeedback). Στις πιο προκλητικές και αμφισβητούμενες μορφές της, αυτή η προσέγγιση περιλαμβάνει συνειδητότητα και θαυματουργό ίαση, τα αποτελέσματα της προσευχής σε αξιοσημείωτες αναρρώσεις, φως/ ήχος και θεραπεία, αυθόρμητη απαλλαγή, κλπ. Περιλαμβάνει επίσης όποια από τις προσεγγίσεις ερευνά τα

αποτελέσματα της πρόθεσης στην θεραπεία, από την θεραπεία μέσω καλλιτεχνικής έκφρασης (art therapy), στην απεικόνιση μέσω της φαντασίας (visualization) και τον διαλογισμό.

9. Ασυνηθιστες Καταστάσεις Συνειδητότητας, (nonordinary states of consciousness), από τα όνειρα στα ψυχεδελικά ναρκωτικά, αποτελούν ένα πεδίο μελέτης το οποίο, όπως πιστεύουν οι υποστηρικτές του, είναι κρίσιμο στην κατανόηση της συνειδητότητας γενικότερα. Παρόλο που κάποια από τα αποτελέσματα των ψυχεδελικών ναρκωτικών, για να πάρουμε ένα αμφισβητούμενο παράδειγμα, οφείλονται σε τοξικές παρενέργειες, η γενική συναίνεση σε αυτόν τον τομέα της έρευνας μας λέει ότι επιδρούν επίσης και ως «μη-συγκεκριμένοι ενισχυτές της εμπειρίας» (nonspecific amplifier of experience) και έτσι μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην απελευθέρωση και ενίσχυση πτυχών της συνειδητότητας που κάτω από κανονικές καταστάσεις δεν θα μπορούσαν να μελετηθούν.

10. Ανατολικές και Στοχαστικές Παραδόσεις, υποστηρίζουν πως η καθημερινή φυσιολογική συνειδητότητα δεν είναι παρά μία μικρή και περιορισμένη εκδοχή της βαθύτερης ή ανώτερης κατάστασης της συνειδητότητας, και ότι συγκεκριμένες ασκήσεις (γιόγκα, διαλογισμός) είναι απαραίτητες για να προκαλέσουν αυτές τις ανώτερες και εξαιρετικές δυνατότητες. Επιπλέον, όλες υποστηρίζουν ότι η ουσία της ίδιας της συνειδητότητας μπορεί να βιωθεί μόνο όταν φτάσουμε σε αυτές τις ανώτερες, μετα-συμβατικές, μη-δυϊκές καταστάσεις.

11. Κβαντική Συνείδηση - όπως μπορεί να ονομαστεί - βλέπει την συνειδητότητα να είναι πραγματικά ικανή να αλληλεπιδράσει πάνω στον φυσικό κόσμο και να τον αλλάξει, έπειτα από κβαντικές αλληλεπιδράσεις, μέσα στο ανθρώπινο σώμα στο ενδοκυτταρικό επίπεδο (π.χ. microtubules) και στον υλικό κόσμο συνολικά (π.χ. ενέργεια 'psi'). Αυτή η προσέγγιση περιλαμβάνει επίσης διάφορες προσπάθειες να συνδέσουμε την συνειδητότητα με τον φυσικό κόσμο σύμφωνα με διάφορες πρωτοποριακές θεωρίες της φυσικής (bootstrapping- έναρξη, κυβερνοχώρος, strings- συμβολοσειρές).

12. Έρευνα Λεπτοφυούς Ενέργειας, η οποία έχει θέσει ως προϋπόθεση την ύπαρξη λεπτοφυή τύπων βιοενέργειας πέρα από τις τέσσερις αναγνωρισμένες δυνάμεις της φυσικής (ισχυρές και ασθενείς πυρηνικές, ηλεκτρομαγνητικές και βαρύτητας), και ότι αυτές οι λεπτοφυείς ενέργειες παίζουν έναν εγγενή ρόλο στην συνειδητότητα και τις δραστηριότητές της. Γνωστές στις παραδόσεις με όρους όπως 'πράνα', 'κι', και 'τσι', λέγεται πως είναι υπεύθυνες για την αποτελεσματικότητα του βελονισμού, για να δώσουμε μόνο ένα παράδειγμα, αυτές οι ενέργειες συχνά θεωρείται πως είναι ο «χαμένος κρίκος» της πρόθεσης του μυαλού και του φυσικού σώματος. Για τους θεωρητικούς της «Μεγάλης Αλυσίδας»* ('Great Chain' theory), από ανατολή και δύση, αυτή η βιοενέργεια δρα σαν ζώνη μετατροπής διπλής κατεύθυνσης, μεταφέροντας το αποτέλεσμα της ύλης στον εγκέφαλο, και επιβάλλοντας την πρόθεση του μυαλού στο σώμα.

Αυτό που έχει παρατηρηθεί στον κλάδο των μελετών πάνω στην συνειδητότητα (όπως και αλλού) είναι ότι οι ερευνητές τείνουν να επιλέξουν μία ή δύο από τις προσεγγίσεις πολύ νωρίς στην καριέρα τους, συνήθως κάτω από την επίδραση ενός σημαντικού μέντορα, οργανισμού, ή ακαδημαϊκού τμήματος. Και, η ανθρώπινη φύση που είναι όπως είναι, είναι μετέπειτα πολύ δύσκολο γι' αυτούς να προσεγγίσουν ή μερικές φορές ακόμα και να αναγνωρίσουν, την ύπαρξη άλλων προσεγγίσεων. Τα στοιχεία που υποστηρίζουν την δικιά τους θέση συσσωρεύονται άπληστα, ενώ στοιχεία που δεν την υποστηρίζουν αγνοούνται, υποβιβάζονται, ή σβήνονται μέσα στην επεξήγηση.

Αλλά τι θα γίνει αν, αντί γι' αυτό, κάνουμε την εξής απλή υπόθεση: το ανθρώπινο μυαλό είναι αδύνατο να παράγει 100% λάθος. Με άλλα λόγια, κανείς δεν είναι τόσο έξυπνος για να κάνει πάντα λάθος.

Αυτό θα σήμαινε πολύ απλά, ότι κάθε μία από αυτές τις 12 προσεγγίσεις δεν μπορεί να περιέχει μόνο λάθη, αλλά βλέποντάς τα πιο θετικά, η κάθε μία από αυτές έχει κάτι εξαιρετικά σημαντικό και αξιόλογο να πει. Και αυτό σημαίνει, αναπόφευκτα, ότι θα μετρήσουμε την πρόοδό μας προς μια αληθινά ολοκληρωτική κατεύθυνση βασισμένη ακριβώς στην ικανότητά μας να συμπεριλάβουμε, να συνθέσουμε, και να ενοποιήσουμε και τις 12 αυτές σημαντικές προσεγγίσεις. Είναι σαφώς μία δύσκολη πρόκληση, αλλά είναι εξίσου ξεκάθαρο πως οτιδήποτε λιγότερο από αυτό, απλά δεν μπορεί να υποστηρίξει τον προσδιορισμό «ολοκληρωτικό».

Πως τα πηγαίνουμε, λοιπόν; Πόσο έχουμε προχωρήσει σε αυτό το ολοκληρωτικό μονοπάτι; Και, εξίσου σημαντικό, ποια είναι μερικά από τα βήματα που θα μπορούσαμε να κάνουμε στο άμεσο μέλλον για να προχωρήσουμε αυτή την ευγενή αναζήτηση;

Από την άποψη της γνωστικής επιστήμης, μπορούμε να σημειώσουμε πως οι 12 προσεγγίσεις εκτείνουν το φάσμα από την πολύ σκληρή μέχρι την πολύ μαλακή. Στο ένα άκρο είναι οι «σκληρές προσεγγίσεις», προσεγγίσεις που προσπαθούν σθεναρά να στηριχθούν σε εμπειρικές παρατηρήσεις. Αυτές περιλαμβάνουν την γνωστική επιστήμη, την νευροψυχολογία, και την κλινική ψυχιατρική. Αυτές οι «σκληρές» οπτικές σβήνουν μέσα στις πιο μαλακές προσεγγίσεις οι οποίες αρχίζουν να δίνουν ένα ουσιαστικό βάρος στην εσωτερικότητα και την συνειδητότητα του εαυτού (με την έννοια της ολικής ή μερικής αυτοπραγμάτωσης), περιλαμβάνοντας ψυχοσωματική ιατρική, κβαντικές προσεγγίσεις, ατομική ψυχοθεραπεία, αναπτυξιακή ψυχολογία, και κοινωνική ψυχολογία. Και αυτές σβήνουν με τη σειρά τους μέσα στις πιο μαλακές προσεγγίσεις οι οποίες τονίζουν την θεμελιώδη προτεραιότητα της ίδιας της συνειδητότητας, ειδικά όπως απελευθερώνεται στις λεπτοφυείς ενέργειες, στις ασυνήθιστες καταστάσεις συνειδητότητας, και στις στοχαστικές και διαλογιστικές πρακτικές.

Ερευνώντας τις διάφορες κατευθύνσεις των μελετών πάνω στην συνειδητότητα, μερικές δυνατές τάσεις ξεχωρίζουν. Αρχίζοντας, ουσιαστική πρόοδος έχει γίνει και από τα τρία «στρατόπεδα». Στο πιο σκληρό άκρο του φάσματος, η γνωστική επιστήμη (και οι πολλές παραφυάδες και θυγατρικές) έχει φτάσει να ορίζει την επικρατούσα τάση στην «επιστήμη της συνείδησης», τουλάχιστον στις Αγγλοσαξονικές χώρες. Παρόλο που οι υποστηρικτές των άλλων προσεγγίσεων μπορεί να νιώθουν πως οι γνωστικές επιστήμες και η νευροψυχολογία παίρνουν μια πολύ στενή θέση, παρόλα αυτά η πρόοδος που έχουν κάνει αυτοί οι κλάδοι είναι πραγματικά πολύ εντυπωσιακή, αρχίζοντας με το απλό γεγονός ότι έχουν τουλάχιστον αρχίσει να εισάγουν την μελέτη της συνειδητότητας σαν μια «αξιοσέβαστη» και «επιστημονική» προσπάθεια, μετά από αυτό που ανήλθε σε αρκετές δεκαετίες θετικιστικής (positivistic) και συμπεριφοριστικής (behavioristic), άρνησης για την ύπαρξη της ίδιας της συνειδητότητας. Αυτός ο άθλος από μόνος του είναι κάτι σαν ξεπέρασμα ιστορικής σημασίας το οποίο έχει ωριμάσει ιδιαίτερα την τελευταία εικοσαετία.

Το φάσμα των μεσαίων προσεγγίσεων, που εξηγείται από την αναπτυξιακή και την κοινωνική ψυχολογία, έχει επίσης κάνει ουσιαστικά (σε μερικές περιπτώσεις παραδειγματικά) άλματα. Ακολουθώντας την επανάσταση του Piaget (Πιαζέ, η οποία πιστεύω θα ταξινομηθεί ως μια από τις δύο ή τρεις μεγαλύτερες επαναστάσεις της ψυχολογίας στην σύγχρονη εποχή), στην ιδέα πως τα ανώτερα στάδια της συνείδησης αναπτύσσονται και εξελίσσονται, έχει δοθεί εμπειρική και φαινομενολογική στήριξη και έχει υποστηριχθεί και από δια-πολιτισμικές μελέτες στην κοινωνική ψυχολογία. Ο Abraham Maslow (Αμπραχαμ Μάσλοου), ο συνιδρυτής και της Τρίτης Δύναμης (ουμανιστική) και της Τέταρτης Δύναμης (υπερπροσωπικής) στην ψυχολογία, στέκεται εδώ με

έναν απόλυτα κεντρικό ρόλο, και πολυάριθμες μελέτες την προηγούμενη εικοσαετία συνέχισαν και κατά πολύ ραφινάρισαν αυτή την γραμμή έρευνας Piage/Maslow.

Οι προσεγγίσεις στο πιο απαλό άκρο του φάσματος έχουν παρομοίως αναφέρει εξίσου εντυπωσιακές προόδους. Αυτή την στιγμή έχουμε μεγαλύτερη πρόσβαση σε περισσότερες στοχαστικές παραδόσεις από κάθε άλλη στιγμή στην ιστορία. Ξεκινώντας περίπου λίγο μετά το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα, ένας πρωτοφανής αριθμός νέων ξεκίνησαν προχωρημένες στοχαστικές σπουδές στον δυτικό και ανατολικό εσωτερισμό. Πολλοί από αυτούς τους μαθητές «αποφοίτησαν» και είναι τώρα χαρισματικοί και εμπνευσμένοι δάσκαλοι, που μας καλούν όλους να αναγνωρίσουμε την πρωταρχική και ιερή φύση της ίδιας της συνείδησης, όποιο όνομα και αν της δώσουμε.

Προσθέτοντας την ατομική πρόοδο σε κάθε ένα από τα στρατόπεδα, θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε δύο σημαντικές γενικές τάσεις- ή «μέγα-τάσεις»- στην μελέτη πάνω στην συνείδηση στο σύνολό της. Αφ' ενός, έχει εμφανιστεί κάτι σαν μια σταθεροποίηση και περιχαράκωση των «σκληρότερων» προσεγγίσεων: στην Αγγλοσαξονική επικρατούσα οπτική, η γνωστική επιστήμη, η νευρολογία, η νευροψυχολογία, και η κλινική ψυχιατρική είναι οι «αληθινές» προσεγγίσεις στην συνείδηση, με οτιδήποτε άλλο σχετικό να κατέχει «μη-επιστημονική» (δηλαδή μη πραγματική) θέση. Συγκριτικά με τις μαλακότερες προσεγγίσεις, αυτή η ηγεμονία του σκληρού-μυαλού είναι ίσως ατυχής, αλλά ας θυμόμαστε ότι, συγκριτικά με τον θετικισμό και τον συμπεριφορισμό, αυτή είναι μία βασική και μεγάλη πρόοδος.

Η δεύτερη μέγα-τάση απλά κλίνει προς αυτή την πρόοδο περαιτέρω: Παρόλο που οι πιο σκληρές προσεγγίσεις έγιναν η θεσμική επικρατούσα τάση, οι μεσαίες και οι μαλακές προσεγγίσεις κάνουν ουσιαστικότερη πορεία. Έχει συμβεί την τελευταία εικοσαετία μία γενική, λεπτή αλλά καταφανής, «χαλάρωση» προς την πιο μαλακή άκρη του φάσματος. Ίσως αυτό το μαλάκωμα οφείλεται στην γενικότερη εξέλιξη της ίδιας της συνείδησης. Ίσως να είναι λόγω της συσσώρευσης μεγάλου όγκου πληροφοριών ο οποίος δίνει σκληρά στοιχεία για τις πιο μαλακές πραγματικότητες.

Αλλά, όποιος κι αν είναι ο λόγος, αυτή η κλίση της δεύτερης μέγα-τάσης προς το πιο μαλακό φαίνεται αναμφισβήτητη. Πράγματι, οι «νοητικές μελέτες» έχουν φτάσει να σημαίνουν κάτι προς μια έμφαση στην πιο μαλακή άκρη του φάσματος, υποστηριζόμενη από τον ενδοσκοπισμό και τις στοχαστικές σπουδές σε συμπλήρωμα των σκληρότερων προσεγγίσεων. Φυσικά, το πόση επιρροή θα έχει αυτή η δεύτερη μέγα-τάση παραμένει να το δούμε στο μέλλον (μια μετατόπιση προς το νοητικό). Πράγματι, ένα από τα στοιχεία που θα πρέπει να εξετάσουμε είναι το πώς να προχωρήσουμε αυτή την συγκεκριμένη οδό έρευνας, την ενοποίηση του σκληρού-μυαλού με την μαλακή-καρδιά, που είναι απλά άλλος ένας τρόπος να σκεφτούμε την ολοκληρωτική προσέγγιση.

Επομένως, ερευνώντας το πεδίο των μελετών πάνω στην συνειδητότητα της περασμένης εικοσαετίας, παρατηρούμε ενθαρρυντικά σημάδια αλλά πολλάκις και αποθαρρυντικά. Έχει υπάρξει μια πρωτοφανής έκρηξη ενδιαφέροντος στις μελέτες πάνω στην συνείδηση σε σύνολο. Έχουμε παρατηρήσει την έκδοση πολυάριθμων και αρκετά σημαντικών βιβλίων πάνω στην συνείδηση, και τα οποία δεν προέρχονταν μόνο από εναλλακτικά εκπαιδευτικά κέντρα ή εκδότες, αλλά από τον τύπο του πανεπιστημίου της Οξφόρδης, το MIT και το Χάρβαρντ. Έχουμε δει αυξανόμενο αριθμό εμπειρικών μελετών πάνω στα πάντα από τις επιδράσεις του διαλογισμού στην ψυχική υγεία, μέχρι τις επιδράσεις της προσευχής σε ασθενείς με καρδιακές παθήσεις. Συνδυάζοντας τον πλούτο από πληροφορίες που έχουμε, πολύ πιθανόν να κατέχουμε σε αυτά τα χρόνια, περισσότερες καθαρές πληροφορίες και στοιχεία πάνω στις μελέτες της συνείδησης από κάθε άλλη στιγμή της ιστορίας του ανθρώπου.

Και όμως, και όμως... τα κομμάτια επικρατούν. Παρόλο που υπάρχουν πολυάριθμες εξαιρέσεις, για το μεγαλύτερο μέρος η έρευνα μένει δεμένη σε 'μία προσέγγιση'. Ο Daniel Dennett παίρνει μία λειτουργική γνωστική θέση (#1), ο John Searle τονίζει την εσωτερικότητα (#2), οι θεωρητικοί συστημάτων (#5) αναφέρουν μία ολιστική οπτική, αλλά πρόκειται μόνο για εξωτερικό ολισμό, υποστηριγμένο από μονολογία και σε διαδικασία γλώσσας- 'αυτό', χωρίς το 'εγώ' ή το 'εμείς*'. (δες παρατηρήσεις) Οι νευροψυχολόγοι (#3) αγωνίζονται για την ημέρα όπου ένα ηλιοβασίλεμα θα μπορεί να περιγραφεί με χημικούς όρους όπως 'ντοπαμίνη', 'σεροτονίνη', και 'συναπτική επανάληψη'. Η Κβαντική συνείδησης (#11) χωρίς ανάσα αναγγέλλει ότι η ανθρώπινη ελεύθερη βούληση κατοικεί στην κατάρρευση της κυματικής εξίσωσης του Schroedinger. Η εξαιρετική ίαση (#8) κοιτάζει για συνειδητότητα στην παρουσίαση θαυμάτων, ενώ ο κοινωνικός κονστρουκτιβισμός (#5) υποστηρίζει ότι το όλο θέαμα είναι το προσωπείο μιας ιδεολογίας και μιας δύναμης η οποία παρελαύνει ως η ίδια η γνώση.

Συνεπώς, παρόλο που κάθε μία από αυτές τις προσεγγίσεις έχει κάνει εντυπωσιακές προόδους την τελευταία δεκαετία, και παρόλο που η σημαντική μέγα-τάση είναι η πιο ήπια μορφή και συμπληρωματικότερη στάση διαφόρων μαλακών προσεγγίσεων, και παρόλο που υπάρχει μια από κοινού προσπάθεια εκ μέρους κάποιων ερευνητών να δημιουργήσουν δια-τμηματικό και πολυκλαδικό διάλογο, δυστυχώς αυτός είναι ο πιο αδύναμος κρίκος στην αλυσίδα των μελετών πάνω στην συνείδηση. Με άλλα λόγια, υπάρχει μια προφανής απουσία μιας από κοινού προσπάθειας να μελετήσουμε και να προχωρήσουμε όχι μόνο τις 12 ή τόσες κύριες προσεγγίσεις αλλά τον τρόπο με τον οποίο όλες χωρίς εξαίρεση, πραγματικά να χωρούν μαζί σαν μέρος του αδιάσπαστου Κόσμου.

Με δεδομένους τους παραπάνω παράγοντες, πιστεύουμε πως υπάρχουν τρία κύρια βήματα, συγκεκριμένα, που είναι απαραίτητα να κάνουμε για το μέλλον των μελετών πάνω στην συνειδητότητα:

1. Να συνεχίσουμε την έρευνα στους διάφορους τομείς. Αυτό σημαίνει, να συνεχίσουμε να ραφινάρουμε την κατανόησή μας πάνω στα πολλά κομμάτια του παζλ. Οι δώδεκα προσεγγίσεις που περιέγραψα εν συντομία είναι δώδεκα σημαντικά κομμάτια αυτού του εξαιρετικού αινίγματος, το καθένα από τα οποία είναι βαθύτατα σημαντικό, το κάθε ένα αξίζει την συνεχή και σφριγηλή έρευνα και ανάπτυξη.

2. Να αντιμετωπίσουμε το απλό γεγονός ότι, σε μερικές περιπτώσεις, η αλλαγή της συνειδητότητας από το μέρος του ίδιου του ερευνητή είναι υποχρεωτική για την περαιτέρω έρευνα της ίδιας της συνειδητότητας. Μερικές πτυχές της ανθρώπινης συνειδητότητας πραγματικά μπορούν να προσεγγιστούν με συμβατικές, εμπειρικές (γνωστικές) και επιστημονικές μεθοδολογίες. Αλλά, όπως πολυάριθμες προσεγγίσεις (για παράδειγμα, #7, #9, #10) έχουν δείξει ότι, οι ανώτερες ή μετά-συμβατικές καταστάσεις της ανάπτυξης της συνειδητότητας, μπορούν να προσεγγιστούν μόνον από τους ανθρώπους που έχουν οι ίδιοι αναπτυχθεί προσωπικά σε ένα μετά-συμβατικό επίπεδο. Μπορείς να γίνεις εξαιρετος ειδικός πάνω στην θεωρία συστημάτων χωρίς απαραίτητα να έχεις αναπτύξει μετά-συμβατική επίγνωση-παρατήρηση, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορείς να γίνεις εξαιρετος ειδικός πάνω στο Zen χωρίς την προσωπική εξέλιξη. Μπορείς να κατανοήσεις τον Dennett χωρίς να έχεις μεταμορφώσει την συνειδητότητά σου, δεν μπορείς να καταλάβεις όμως τον Πλωτίνο εάν πρώτα δεν το έχεις κάνει αυτό. Εάν ερευνάς λοιπόν μετά-συμβατικούς τομείς, τότε μετά-συμβατικές πρακτικές είναι υποχρεωτικές.

Κατά συνέπεια, κάποιες μελέτες πάνω στην συνειδητότητα μπορούν πράγματι να συνεχιστούν κάνοντας την δουλειά «ως συνήθως», και είναι σημαντικό να το αναγνωρίσουμε αυτό. Αλλά κάποια από τα κομμάτια του αινίγματος της συνειδητότητας δεν μπορούν να κατανοηθούν χωρίς

την μετά-συμβατική ανάπτυξη από μέρους του συμμετέχοντα- ερευνητή. Αυτό το βαθύ ταμπού και τον ριζωμένο μύθο, συγκεκριμένα την «αερότητα» του αποδεσμευμένου παρατηρητή, δεν εξασφαλίζει αντικειμενικότητα στις μετά-συμβατικές μελέτες, εξασφαλίζει αποτυχία στην προσπάθεια να κατανοήσουμε στα στοιχεία που μας δίνονται από την πρώτη στιγμή.

Με δεδομένες τις δυο μέγα-τάσεις που σημειώσαμε (την περιχαράκωση των σκληρότερων γνωστικών επιστημών, και ταυτόχρονα μια ευδιάκριτη μετατόπιση προς την μαλακότερη και νοητική άκρη του φάσματος), αυτό θα σήμαινε συγκεκριμένα: ας συνεχίσουμε να δουλεύουμε προς την ανάπτυξη των νοητικών μελετών σαν μια εξισορρόπηση στις επικρατούσες σκληρότερες θέσεις. Όχι, ενάντια στην επικρατούσα γενική αποδοχή, όχι αντίθετα, όχι αρνούμενοι, όχι δυσφημίζοντας, όχι αποδομώντας, αλλά μάλλον συμπληρώνοντας, ολοκληρώνοντας και εκπληρώνοντας: να υπερβούμε και να συμπεριλάβουμε την επικρατούσα θέση, όχι να υπερβούμε και να την αρνηθούμε.

3. Να συνεχίσουμε να ψηλαφίζουμε την πορεία μας προς μια αυθεντικά ολοκληρωτικής θεωρία της ίδιας της συνειδητότητας. Το να υποστηρίζουμε ότι είμαστε «ολοκληρωτικοί» από μόνο του όπως είδαμε, είναι ουσιαστικά χωρίς νόημα, αφού οι περισσότερες από τις προσεγγίσεις πιστεύουν ότι καλύπτουν όλη την πραγματικά σημαντική βάση, και έτσι οι περισσότερες υποστηρίζουν σιωπηρά πως είναι όσο ολοκληρωτικοί γίνεται. Στην περασμένη δεκαετία, παρόλο που έχουν υπάρξει κάποιες σημαντικές εξαιρέσεις, είχαμε κυρίως δώδεκα κομμάτια που όλα υποστήριζαν πως ήταν ολόκληρη η πίτα.

Αυτό που είναι σημαντικό, δεν είναι η συγκεκριμένη εκδοχή της δικιάς μας ενοποιητικής οπτικής, αλλά μάλλον το να μπούμε όλοι σε αυτόν τον εξαιρετικό διάλογο για την δυνατότητα μιας ολοκληρωτικής προσέγγισης γενικότερα, μια προσέγγιση που- και αυτό μπορούμε να πούμε με διάφορους τρόπους- θα ενσωματώσει το σκληρό-μυαλό με την μαλακή-καρδιά, τις φυσικές επιστήμες με τις νοητικές επιστήμες, τις αντικειμενικές πραγματικότητες με τις υποκειμενικές πραγματικότητες, το εμπειρικό (γνωστικό) με το υπερβατικό. Ας ελπίσουμε πως στο μέλλον κάποιος θα παρατηρήσει μια τρίτη μέγα-τάση στην μελέτη της συνείδησης, συγκεκριμένα την πραγματικά ολοκληρωτική, και ας αρχίσει εδώ και τώρα με όλους εμάς που μοιραζόμαστε το ενδιαφέρον και την ανησυχία για ολισμό, για εναγκαλισμό, για σύνθεση, για ενοποίηση: ας αφήσουμε αυτή την προσπάθεια προς τα έξω να ξεκινήσει από εμάς, ακριβώς εδώ, ακριβώς τώρα.

Είναι πιθανή μια αυθεντικά ολοκληρωτική θεωρία της συνειδητότητας; Αυτή θα ήταν η ερώτησή μας και η πρόκλησή μου. Πόσο μεγάλη είναι η ομπρέλα μας; Πόσο μακριά και πόσο βαθιά μπορούμε να ρίξουμε το δίχτυ της καλής μας θέλησης; Πόσες φωνές θα αφήσουμε σε αυτήν την χορωδία της συνειδητότητας; Πόσα χαμόγελα θα μπορέσει να πάρει το θείο πρόσωπο αυτής μας της προσπάθειας; Πόσα χρώματα θα αναγνωρίσουμε αυθεντικά στον συνασπισμό του ουράνιου τόξου;

Και όταν κάνεις παύση από όλη αυτή την έρευνα, και αφήνεις την θεωρία για λίγο ήσυχη, και όταν χαλαρώσεις στο αρχέγονο έδαφος της εγγενούς συνειδητότητάς σου, τι βρίσκεις μέσα εκεί; Όταν η χαρά ενός κοκκινολαίμη τραγουδά μια ξεκάθαρη πρωινή αυγή, που βρίσκεται η συνειδητότητά σου τότε; Όταν οι ηλιαχτίδες ακτινοβολούν από την δόξα της χιονισμένης βουνοκορφής, που βρίσκεται η συνειδητότητά σου τότε; Σε μέρος ξεχασμένο από τον χρόνο, σε αυτή την αιώνια στιγμή χωρίς διάρκεια και ημερομηνία, στην κρυφή σπηλιά της καρδιάς, εκεί όπου ο χρόνος αγγίζει την αιωνιότητα και ο χώρος εκλιπαρεί την απεραντοσύνη, όταν η βροχοσταλίδες πάλλονται πάνω στην σκεπή ενός ναού και αναγγέλλουν την ομορφιά του θείου σε κάθε παλμό, όταν το σεληνόφως απεικονίζεται σε μια και μόνο δροσοσταλίδα για να μας υπενθυμίσει ποιοι είμαστε και που βρισκόμαστε, και όταν σε ολόκληρο το σύμπαν δεν υπάρχει τίποτε άλλο παρά ο

ήχος ενός μοναχικού καταρράκτη κάπου μέσα στην ομίχλη ευγενικά καλώντας το όνομά σου, που βρίσκεται η συνειδητότητά σου τότε;

Σύνοψη

Πόσο κοντά βρισκόμαστε σε μια θεωρία που θα ενώσει τις γνωστικές επιστήμες με τις αληθινές διαστάσεις του εσωτερικού κόσμου και της σφαίρας της συνείδησης μια εικοσαετία μετά από την εκρηκτική άνθιση πολλών κλάδων πάνω στην μελέτη της ανθρώπινης ανάπτυξης και εξέλιξης συνολικά στο σώμα, νου, ψυχή και πνεύμα; Κοιτάζοντας συνολικά παρατηρούμε ένα φάσμα προσεγγίσεων από τις πιο 'σκληρές'- του μυαλού- σε πιο 'μαλακές'- της καρδιάς. Συνολικά δώδεκα κύριες προσεγγίσεις: 1.γνωστικές επιστήμες, 2.ενδοσκοπισμός, 3.νευροψυχολογία, 4.ατομική ψυχοθεραπείας, 5.κοινωνική ψυχολογία, 6.κλινική ψυχιατρική, 7.αναπτυξιακή ψυχολογία, 8.ψυχοσωματική ιατρική, 9.ασυνήθιστες καταστάσεις συνείδησης , 10.ανατολικές και στοχαστικές παραδόσεις, 11.κβαντική συνείδηση, 12.έρευνα λεπτοφυούς ενέργειας.

Για να μετρήσουμε την πρόοδό μας στο ερώτημα που θέσαμε αρχικά πρέπει να βασιστούμε στην ικανότητά μας να συμπεριλάβουμε, να συνθέσουμε και να ενοποιήσουμε και τις δώδεκα παραπάνω προσεγγίσεις. Κοιτάζοντας την δεκαετή πορεία εξέλιξης αυτών των προσεγγίσεων μπορούμε να πούμε πως έχουν γίνει σημαντικά βήματα στην εξερεύνηση αυτού του αινίγματος που λέγεται συνείδηση. Οι πιο 'σκληρές' προσεγγίσεις έχουν τουλάχιστον εισάγει την ίδια την μελέτη αυτού το θέματος ως 'αξιοσέβαστη και επιστημονική', ένα ξεπέρασμα από τον θετικισμό και τον συμπεριφορισμό, ιστορικής σημασίας. Οι μεσαίες προσεγγίσεις έχουν επίσης κάνει σημαντικές προόδους με την ανακάλυψη και διαπολιτισμική υποστήριξη κρίσιμων θεωριών που προσθέτουν νέα στοιχεία σε ολόκληρο το φάσμα της μελέτης. Οι μαλακές προσεγγίσεις την τελευταία δεκαετία είχαν έναν πρωτοφανή αριθμό άσκησης, πρακτικής και μελέτης.

Σημαντικό είναι να παρατηρήσουμε πως η γενικότερη τάση όλου του φάσματος είναι μια κλίση προς το μαλακότερο άκρο. Δυστυχώς όμως προς το παρόν όπως φαίνεται τα κομμάτια επικρατούν επί του συνόλου. Η κάθε προσέγγιση, το κάθε κομμάτι του παζλ, πιστεύει πως είναι ολόκληρη η εικόνα. Το πιο αδύναμο στοιχείο στην όλη προσπάθεια είναι η έλλειψη μιας θεωρίας που να θέτει την βάση για την ενοποίηση και των δώδεκα προσεγγίσεων και να τις αντιμετωπίζει για το τι ουσιαστικά είναι με δια-τμηματικό και πολυκλαδικό διάλογο.

Τα τέσσερα βήματα προς το μέλλον της συνείδησης: Συνέχιση της σε βάθος έρευνας του κάθε κλάδου ξεχωριστά, (1) αναγνώριση και αντιμετώπιση του απλού γεγονότος πως η αλλαγή της συνείδησης (μετά-συμβατική εξέλιξη) από το μέρος του ίδιου του ερευνητή είναι υποχρεωτική για την περαιτέρω έρευνα της ίδιας της συνείδησης, (2) αυτό το βαθύ ταμπού και ο ριζωμένος μύθος του σύγχρονου επιστημονικού κόσμου, η ιερότητα του αποδεδειγμένου παρατηρητή δεν εξασφαλίζει αντικειμενικότητα στις μετά-συμβατικές μελέτες, εξασφαλίζει αποτυχία στην προσπάθεια να κατανοήσουμε τα στοιχεία που μας δίνονται από την πρώτη στιγμή, (3) οι νοητικές επιστήμες (μαλακή-καρδιά) πρέπει να δουλέψουν όχι ενάντια στις επικρατούσες γνωστικές επιστήμες (σκληρό-μυαλό) αλλά υπερβαίνοντας και συμπεριλαμβάνοντάς τις και (4), να συνεχίσουμε την ανάπτυξη μιας αυθεντικά ολοκληρωτικής θεωρίας η οποία θα αγκαλιάζει και τις δώδεκα προσεγγίσεις.

Αδελφές και αδελφοί μου,

Φως και Ζωή είτε να πλημμυρίζει την ύπαρξή μας.

Εσωτερική Διδασκαλία: 4^η – Νοητικός Κόσμος

Ο Νοητικός κόσμος, το πρότυπον κατά τον Πλάτωνα, ο Νους που όλα τα θεάται και ενεργεί ως γεωμέτρης του κόσμου, είναι αυτός ο ίδιος ο δημιουργός. Το θέμα αυτό το παραλαμβάνει αργότερα ο Πλωτίνος και το επεξεργάζεται περαιτέρω, τονίζοντας ότι ο Νους αυτός καθ' εαυτός, δεν θα μπορούσε μόνος του να φέρει σε πέρας την υλική δημιουργία ή οποιαδήποτε δημιουργία μορφής. Παραδέχεται λοιπόν ο Πλωτίνος ότι ο πρωταρχικός Νους, δεν μπορεί να ασκήσει άμεσα καθήκοντα δημιουργού. Το έργο για να επιτελεσθεί, χρειάζεται την ύπαρξη ενός διαμεσολαβητικού παράγοντα. Η μεσολαβητική αυτή δραστηριότητα, κατά τον Πρόκλο, μεταξύ του Νοητικού και του υλικοαιθερικού κόσμου, είναι η μόνη που δύναται να δώσει ερμηνεία στην δημιουργία της ύλης. Είναι αναγκαία μια συνεκτική αρχή μεταξύ του άκρως υπερβατικού Νοός και του αισθητού κόσμου. Τον παράγοντα αυτόν προσδιορίσαμε και αναπτύξαμε μερικώς στην προηγούμενη διδασκαλία μας, ο οποίος είναι ο ψυχικός παράγων, ο ψυχικός ή συναισθηματικός ή αστρικός κόσμος.

Ανωθεν λοιπόν του ψυχικού πεδίου και σε τομή με αυτό— όπως και το Ροδοσταυρικό σύμβολο εικονίζει— βρίσκεται το πεδίο των ιδεών, ένας άυλος και άμορφος ιδεατός κόσμος, ο Νοητικός κόσμος. Ο Πρόκλος στο έργο του «Εις Τίμαιον», έγραψε: «Επειδή ο Κόσμος απεκλήθη ζώο προικισμένο με Νου και Ψυχή, υπάρχουν σε αυτό τρία τινά, Σώμα, Ψυχή και Νους (και Μία επιπλέον Αιτία που εκπόρευσε τον Νου). Αλλά ο Νους είναι από κάθε άποψη αγέννητος, γιατί και η ουσία και η ενέργεια αυτού έλαχε να είναι αιώνιες. Το Σώμα βέβαια από κάθε άποψη είναι γεννητό και η ύπαρξή του εκτυλίσσεται κάτω από την ενέργεια του χρόνου. Η Ψυχή τέλος, είναι ουσία ενδιάμεση και τάχθηκε σε μέση μοίρα μεταξύ αμερίστου και μεριστών και έτσι αποτελεί όριο μεταξύ αγεννήτων και γεννητών, γεννητή μεν ως προς τον Νου, αγέννητη δε ως προς την Σωματική φύση, η οποία είναι το τέρμα όλων των όντων και ο πρώτος όρος των γεννωμένων».

Όπως όμως υπάρχει ο παγκόσμιος και καθολικός Νους στο Σύμπαν, έτσι υπάρχει και στον άνθρωπο ως επιστέγασμα των συστατικών του αρχών. Ο νους όμως αυτός δεν είναι κτήμα όλων των ανθρώπων, αλλά αποτελεί το έπαθλο για μερικούς οι οποίοι υπερβαίνοντας το στάδιο της ανθρώπινης κατάστασης, πέτυχαν την φώτιση. Είναι το πολύτιμο έπαθλο το οποίο καθιστά τον άνθρωπο ήρωα και επίγειο δαήμονα, δηλαδή Γνώστη.

Στα Ερμητικά κείμενα διαβάζουμε: «Και τον μεν λόγο διαμοίρασε ο Δημιουργός σε όλους τους ανθρώπους, δεν έπραξε όμως το ίδιο και για τον Νου, γιατί θέλησε να δοθεί αυτός ως έπαθλο στις Ψυχές. Για αυτό, γέμισε ένα μεγάλο πιθάρι με αυτό, το απέστειλε στην Γη και έστειλε κήρυκες να διαλαλήσουν προς τις ανθρώπινες ψυχές τις οποίες παρότρυνε να βαπτισθούν στο πιθάρι αυτό, παρότρυνε κάθε ψυχή που μπορεί, κάθε ψυχή που πιστεύει σε Εκείνον, κάθε ψυχή που έχει αντιληφθεί γιατί κατήλθε εδώ κάτω στην Ύλη. Όσοι λοιπόν πρόσεξαν το κήρυγμα και βαπτίσθηκαν μέσα στον Νου, αυτοί έγιναν μέτοχοι της γνώσης, γενόμενοι τέλει άνθρωποι, αποκτώντας Νου. Όσοι δεν πρόσεξαν διόλου την πρόσκληση, αυτοί απλά παρέμειναν «λογικοί», γιατί δεν κατέχουν τον Νου, αγνοώντας από τι και γιατί γεννήθηκαν».

Ο Πλωτίνος στις Εννεάδες του γράφει ότι, ο απόλυτος Νους αποτελείται από ολόκληρη ιεραρχία νοών και πνευμάτων. Κάθε νοητό είναι συγχρόνως νους και ον, και το σύνολο που απαρτίζουν τα νοητά είναι η ολοκλήρωση του νου και του όντος. Ο ολοκληρωτικός μάλιστα νους είναι το σύνολο των Ιδεών και κάθε Ιδέα είναι και επιμέρους νους. Γιατί δεν υπάρχει ένας και μοναδικός νους, αλλά είναι ένας και πολλοί ταυτόχρονα. Η πρωτότυπη αυτή σύλληψη του Πλωτίνου, παραδέχεται ότι κάθε νοητό είναι ένας επιμέρους νους. Οι Πλατωνικές ιδέες, τα Αριστοτελικά είδη (μορφές), ήταν αντικείμενα και όχι υποκείμενα, όπως σημειώνει ο Γράβιγκερ. Παρά ταύτα ο Πλάτωνας ποτέ δεν ταύτισε την Ιδέα με την Ψυχή, ακόμα και όταν γράφει στην Πολιτεία ότι η

Ψυχή είναι συγγενής προς την Ιδέα. Κι αν η Ψυχή για τον Αριστοτέλη είναι μια μορφή, ποτέ δεν υποστήριξε ότι αυτή είναι ατομική. Η συνηθέστερη διδασκαλία του Αριστοτέλη ήταν ότι η ατομικοποίηση προέρχονταν από την ύλη. Αντιθέτως, οι σπερματικοί λόγοι των Στωικών ήταν εγκόσμιοι και ατομικοί. Η πρωτοτυπία του Πλωτίνου συνίσταται στο γεγονός ότι προήγαγε στο επίπεδο του νοητού τους ατομικούς αυτούς λόγους, ότι τους θεώρησε ως πνεύματα που περιέχονται στον υπερβατικό Νου. Έτσι συνάγεται το συμπέρασμα ότι, κάθε Ψυχή απορρέει από έναν Νου, ως έκφραση ενός πνεύματος που περιλαμβάνεται συνεχώς σε έναν υπερβατικό νου, οπότε, κάθε ατομική ύπαρξη έχει την βάση της στην αιωνιότητα.

Με πρωταρχική αφετηρία τον Πλάτωνα και τον κόσμο των Ιδεών, η σύγχρονη φιλοσοφική σκέψη γέννησε το ρεύμα του ιδεαλισμού, όπου Ιδεαλισμός η φιλοσοφική θεωρία που υποστηρίζει πως το «ον» (ο υλικός κόσμος, η πραγματικότητα) δεν υπάρχει παρά μόνο στην ιδέα (νόηση) και ότι δεν υπάρχει πραγματικότητα ανεξάρτητη από τη σκέψη (ακριβώς τα αντίθετα υποστηρίζει ο υλισμός). Στην τέχνη είναι η αντίθεση προς το ρεαλισμό-νατουραλισμό τεχνοτροπία, που εκφράζει μια κατάσταση ομορφότερη από την πραγματική, που εξωραϊζει την πραγματικότητα. Ιδεαλισμός είναι ακόμα η τάση αναζήτησης του ιδεώδους, του ιδανικού.

Ο ιδεαλισμός είναι μία από τις δύο κύριες απαντήσεις στο γνωσιολογικό πρόβλημα "τι είναι ον" (την άλλη δίνει ο υλισμός). Κατά τον ιδεαλισμό, οι ιδέες-έννοιες των πραγμάτων αποτελούν την πραγματικότητα, και τα πράγματα είναι αντίτυπα των αρχικών ιδεών, οι οποίες υπάρχουν στο νου μας ή σ' έναν κόσμο υπερβατικό (οι ιδέες του Πλάτωνα) ή στη διάνοια του Θεού (Μπέρκλεϊ, ιματεριαλισμός). Έτσι οι έννοιες-ιδέες αποτελούν πραγματικά αντικείμενα και επομένως πραγματικός κόσμος είναι ο εσωτερικός μας κόσμος (αντιλήψεις, σκέψεις, ιδέες, συνείδηση).

Πρώτος συστηματικός ιδεαλιστής φιλόσοφος ήταν ο Πλάτωνας (427-347 π.Χ.). Οι αισθήσεις, οι αντιλήψεις, οι σκέψεις μας ξεγελούν, μας γνωρίζουν έναν κόσμο απατηλό. Καμία πραγματικότητα δεν υπάρχει εδώ. Το "ον", που είναι το αισθητό σύμπαν, δεν υπάρχει, και αν υπάρχει, δεν είναι παρά μια αντανάκλαση, μια σκιά του πραγματικού. Το "όντως ον" είναι οι ιδέες, τέλεια θεία πρότυπα, των οποίων τα αισθητά αντικείμενα δεν είναι παρά απομιμήσεις (αντανakλάσεις, σκιές). Ο "νοητός κόσμος" που σχηματίζεται από ιδέες, οι οποίες αποτελούν αιώνια πρότυπα όλων των πραγμάτων ("το ωραίον εν εαυτώ", "το μήλον εν εαυτώ") είναι ο πραγματικός κόσμος. Ο ιδεαλισμός του Πλάτωνα είναι "αντικειμενικός", δέχεται δηλ. την ύπαρξη "του όντος", μόνο που αυτό είναι νοητής φύσης, και αρνείται το υλικό ον.

Όταν ο Καρτέσιος λέγει "νοώ, άρα υπάρχω" (cogito, ergo sum), αρνείται ότι υπάρχει το "είναι", το ον (υποκειμενικός ιδεαλισμός), υπάρχει όμως η σκέψη του υποκειμένου, που βεβαιώνει την ανυπαρξία και αίρει την αμφιβολία της ύπαρξης. Έτσι ο ιδεαλισμός του καταλήγει να είναι αντικειμενικός, γιατί, μετά την άρση της αμφιβολίας για την ύπαρξη, δέχεται ότι υπάρχουν δύο ουσίες, νόηση-έκταση (πνεύμα-ύλη), δίνοντας προτεραιότητα στη νόηση, που δημιούργησε την έκταση. Ο Μπέρκλεϊ δημιούργησε τον υποκειμενικό ιδεαλισμό (ιματεριαλισμό, αϋλία). Το παγκόσμιο πνεύμα, που είναι ο Θεός, δημιουργεί στην ατομική σκέψη τις ιδέες των πραγμάτων. Υπάρχει και ο λογικός ή κριτικός του Καντ, που παραδέχεται την ύπαρξη πραγμάτων έξω από τη συνείδησή μας. Τα πράγματα όμως αυτά θα μας μείνουν για πάντα απρόσιτα, άγνωστα, γιατί η σκέψη μας δεν αντιλαμβάνεται άλλο εκτός από τα "φαινόμενα", με τις κατηγορίες που υπάρχουν πριν από κάθε εμπειρία και οι οποίες υποβάλλουν όρους στη γνώση ("ο νους προδιαγράφει νόμους στη φύση"). Η φιλοσοφία του Καντ μπορεί να ονομαστεί και "αγνωστικισμός" (δεν μπορούμε να γνωρίσουμε την εμπειρία κλπ.) και "ρελατιβισμός" (ό,τι γνωρίζουμε είναι σχετικό με τη δομή της ανθρώπινης σκέψης). Η φιλοσοφία του Χέγκελ είναι απόλυτος ιδεαλισμός. Όλα στον κόσμο είναι "νους", "ιδέα". Η ιδέα με τη διαλεκτική της κίνηση έκανε (ή έγινε) τα πάντα: φύση, άνθρωπος νους και τα δημιουργήματά του (τέχνη, επιστήμη, θρησκεία, φιλοσοφία). Στη "λογική" του εξηγεί

τη φύση και τη σύσταση του νου, της ιδέας, του απόλυτου, όσο είναι στον εαυτό του, πριν βγει έξω και γίνει κόσμος, φύση και πρόσκαιρος ανθρώπινος νους.

Όσον αφορά την νόηση όμως, αυτή αρχικά είναι εξίσου ατελής, μη καθαρή και μας οδηγεί στο να σχηματίζουμε διαστρεβλωμένες τις έννοιες, διαφοροποιούμενος ο καθένας μας από τους άλλους, έχοντας έτσι οδηγήσει πολλούς σύγχρονους φιλόσοφους στο να είναι δύσπιστοι απέναντι σ' αυτή την οντολογική άποψη των αρχαίων ελλήνων φιλόσοφων περί μιας και μοναδικής μορφής κάθε έννοιας και ύπαρξης τους αντικειμενικά, και έτσι κηρύττουν ότι οι έννοιες εμπίπτουν στην υποκειμενική κρίση του καθενός και αποτελούν δημιούργημα του εγκεφάλου. Τις αποκαλούν δε νεωτεριστικά ως αφηρημένες έννοιες.

Έτσι, σιγά-σιγά δημιουργήθηκε ο υλισμός, ο οποίος είναι ένα σαφές γνωσιολογικό πισωγύρισμα. Όμως ο μεγάλος ψυχολόγος και φιλόσοφος Κάρλ Γιουνγκ, κατέρριψε με εξαιρετικά επιχειρήματα αυτές τις θέσεις, άσχετα αν τα επιχειρήματα του δεν έχουν γίνει πλήρως αποδεκτά (ίσως διότι δεν έχουν γίνει πλήρως αντιληπτά) από την πλειοψηφικά του κόσμου και των σύγχρονων φιλόσοφων.

Ο Κ. Γιουνγκ λοιπόν με έρευνα και πειράματα έφτασε στο συμπέρασμα ότι η πλάνη δημιουργείται κατά τη σύλληψη των εννοιών επειδή οι πιο πολλοί άνθρωποι έχουν την τάση να προβάλλουν στη μορφή του σύμβολου της έννοιας που συλλαμβάνουν, μορφές από το ασυνείδητό τους και συγκεκριμένα από το ψυχικό πεδίο, το πεδίο των συναισθημάτων και επιθυμιών. Έτσι, αυτές οι «κατασκευασμένες» μορφές επικαλύπτουν την πραγματική μορφή και για να καταφέρει κανείς να διαλύσει την ομίχλη της πλάνης και να δει καθαρά, όπως έδειξε με ο Νίτσε, χρειάζεται να περάσει κανείς από το στάδιο του μηδενισμού, καθαρίζοντας έτσι το ασυνείδητο από τις ψευδείς κρίσεις και τα απωθημένα, με αποτέλεσμα η ίδια η νόηση του ανθρώπου να εξυγιαίνεται, καθαρμένη και ανεπηρέαστη πλέον από τις πλανερές εσωτερικές οχλήσεις.

Έχοντας απαλλάξει την νόηση μας, έχουμε την δυνατότητα να περάσουμε σε ένα ανώτερο αντιληπτικό επίπεδο συνειδητοποιώντας την ύπαρξη μιας άλλης διάστασης, ενός άλλου κόσμου, του νοητού, ο οποίος απαρτίζει μιαν αντικειμενική πραγματικότητα, ενώ μέσω των συνθετικών κρίσεων και μετά από ενδελεχή ερευνά των σχέσεων μεταξύ των νοητών ουσιών, προχωράμε σε ένα παραπέρα αντιληπτικό επίπεδο και αντιλαμβανόμαστε την αρμονία που διέπει αυτόν τον κόσμο.

Την αρμονία αυτή ο Ηράκλειτος πρώτος ανακάλυψε και ονόμασε Λόγο. Αρμονία βέβαια συναντάμε σε συντροφιά με το χάος και στον υλικό κόσμο, αλλά όπως έλεγε ο Ηράκλειτος «η κρυφή αρμονία είναι ανώτερη της φανερής».

Αυτή τη σύλληψη του Ηρακλείτου, στη συνέχεια εξέλιξε σε μεγάλο βαθμό ο Παρμενίδης. Ο Παρμενίδης μέσω της καθαρής νόησης ερευνήσε βαθιά το νοητό κόσμο και έφτασε σε πολύ ενδιαφέροντα πορίσματα περί της φύσης και της μορφής του. Ο Παρμενίδης ονόμασε τη νοητή ουσία «είναι» και με τη ρήση του «το γαρ μεν νοείν, έστι δε και είναι» μας κάνει ξεκάθαρο ότι το «είναι» αποτελεί αντικείμενο της καθαρής νόησης.

Μέσω της νόησης λοιπόν ο Παρμενίδης έφτασε στο συμπέρασμα ότι το «είναι» είναι ομογενές, αγέννητο, ακίνητο και άφθαρτο. Τις θέσεις αυτές του Παρμενίδη, ακόμα και αν δεν διαθέτουμε καθαρή νόηση, μπορούμε να τις επαληθεύσουμε μέσω του Λόγου. Για να γίνει βέβαια αυτό πρέπει προηγουμένως να έχουμε συλλάβει την έννοια του Λόγου, αλλά όταν το πετύχουμε αυτό βλέπουμε στη συνέχεια ότι οι θέσεις του Παρμενίδη ισχύουν κατ' αναγκαιότητα. Αφού λοιπόν αντιληφθούμε

την ύπαρξη του Λόγου, μπορούμε μέσω αυτού στη συνέχεια, να επαληθεύουμε όλες τις κρίσεις μας πάνω στα νοητά αντικείμενα.

Βέβαια, οι απόψεις του Παρμενίδη σήμερα δεν είναι εύκολα κατανοητές από τη σύγχρονη διάνοηση, όπως και το γεγονός ότι δεν τις αντιλήφθηκαν ορθά ούτε και πολλοί σύγχρονοί του. Ο Γοργίας για παράδειγμα είχε διατυπώσει τη θέση ότι και το «μη είναι» γίνεται νοητό και μπορεί να λεχθεί. Την ίδια άποψη συναντάμε και σε ένα σημείο στο σοφιστή του Πλάτωνα, και αυτή η άποψη επικρατεί σήμερα στους περισσότερους διανοούμενους. Όμως, με μια προσεκτική μάτια και ορισμό των εννοιών θα διαπιστώσουμε ότι κάτι τέτοιο είναι λάθος. Γιατί το «μη ων» είναι προϊόν κρίσης και όχι αντικείμενο της καθαρής νόησης. Είναι δηλαδή είτε προϊόν της μη καθαρής νόησης, δηλαδή προβολή του ασυνειδήτου, είτε προϊόν μιας κρίσης, δηλαδή μιας σύνδεσης των στοιχείων του είναι κατά τρόπο αντίθετο με τον ορθό λόγο που μας οδηγεί σε πλάνη.

Άλλωστε, ο Παρμενίδης δεν είχε πει ότι το «μη ων» δεν μπορεί να λεχθεί αλλά ότι το «μη ων» δεν πρέπει να λέγεται. Τη θεωρία του Παρμενίδη στήριξε επιστημονικά απέναντι στους αμφισβητίες της στη συνέχεια ο διάδοχος του στην Ελεατική σχολή, Ζήνων, που με τα παράδοξα του απέδειξε ότι η κίνηση, η μεταβολή και η φθορά δεν νοούνται σύμφωνα με τον ορθό Λόγο.

Σύμφωνα με τις εσωτερικές επιστήμες και κατά το πρότυπο του τριπλού καταμερισμού του ψυχικού – συναισθηματικού πεδίου, ο νοητικός κόσμος, το νοητικό πεδίο υποδιαιρείται διακριτά ως προς τις νοητικές λειτουργίες, σε τρία επιμέρους τμήματα. Το κατώτερο, κοινό με το ανώτερο ψυχικό – συναισθηματικό – αστρικό, απαρτίζει τον νου των επιθυμιών – συναισθημάτων και είναι ευρύτερα γνωστό με την ονομασία που εισήγαγε η ανατολική εσωτερική φιλοσοφία, ως Κάμα Μάνας ή Κάμα Ρούπα (Κάμα = επιθυμία, μάνας = νους και ρούπα = μορφή)). Είναι ο κατ' εξοχήν ανθρώπινος φορέας της συνείδησης, τον οποίο συναντάμε και σε μερικά ανώτερα θηλαστικά, αλλά με τεράστιες ποιοτικές και ποσοτικές διαφορές ως προς τον άνθρωπο.

Ο Νοητικός φορέας έχοντας την ικανότητα ν' αντιλαμβάνεται τα νοητά πράγματα και μπορώντας να σχηματίζει εικόνες, καταφέρνει μέσω του ψυχικού πεδίου να δίνει μορφές στα πράγματα. Όταν συνδέεται με την επιθυμία, ο φορέας αυτός είναι ικανός να εκφράζει τις «μορφές των επιθυμιών» της συνείδησης, να τις οργανώνει και να τις μορφοποιεί κατάλληλα, ώστε να μπορούν να εκπληρωθούν. Έτσι όμως ο Νους παγιδευμένος στο δίχτυ των επιθυμιών, καταντάει να γίνει εγωιστής, ιδιοτελής, ψεύτικα ατομικιστής και σφοδρά εγωκεντρικός. Όλες οι σκέψεις που έχουν εγωιστικούς σκοπούς και ασχολούνται με τον αισθητό και συγκεκριμένο κόσμο των μορφών, ανήκουν σ' αυτόν τον κατώτερο ή Εγωιστικό Νου, τον Νου των επιθυμιών. Στο Νοητικό αυτό υποπεδίο του ανθρώπου, παρατηρούμε συγκεκριμένα σχήματα συνήθως γεωμετρικού τύπου –και είναι το μόνο νοητικό όπου παρατηρούνται μορφές- σαν πολύεδρα, που πλέουν μέσα στη Αύρα, γύρω από τον άνθρωπο. Αυτές οι γεωμετρικές μορφές, οι λεγόμενες «σκεπτομορφές» που περιτυλίζουν τον άνθρωπο, είναι που αποκαλύπτουν τα νοητικά χαρακτηριστικά και τις σκέψεις κάποιου. Δεν δείχνουν βέβαια τι σκέπτεται αλλά ποιοτικά μόνον τι είδους σκέψεις κάνει.

Το ενδιάμεσο υποπεδίο του Νοητικού κόσμου, απαρτίζει τον αγνό, καθάρo νου, τον ανιδιοτελή νου, όπου συλλαμβάνονται και επεξεργάζονται οι ανώτερες φιλοσοφικές ιδέες και αλήθειες. Είναι ο Νους ο ανοικτός στο Συμπαντικό, τον οποίο έχουν ενεργοποιήσει οι μεγάλοι διδάσκαλοι και ευεργέτες της Ανθρωπότητας.

Αυτός ο Νους είναι που μας δίνει μια αίσθηση Ατομικότητας και πολλάκις γίνεται αντιληπτός ως η εσωτερική φωνή που μας εμπνέει και ενίοτε μας συνετίζει. Σε αυτό αναδύονται όλα τα ηρωικά μας όνειρα, οι αρετές, ο αλτρουισμός, η ανιδιοτέλεια, η ευγένεια, η αρετή. Σε αυτόν τον Νου επεξεργάζονται οι αφηρημένες μαθηματικές και άλλες ανώτερες σκέψεις. Ο ενδιάμεσος νους έχει

συνθετική φύση, αντίθετα με τον κατώτερο Νου, τον Νου των επιθυμιών, ο οποίος έχει αναλυτική φύση που διαχωρίζει.

Τέλος, το ανώτερο υποπεδίο του Νοητικού πεδίου, ο ανώτερος Νους, κοινός με το κατώτερο Πνευματικό, είναι ευρύτερα γνωστός με την έννοια του όρου «Βούδι» και χαρακτηρίζεται από ενορατικές ικανότητες, ταυτιζόμενος με την «Σοφία» και την «Άμεση Γνώση». Ήδη η πνευματική αντίληψη, η άμεση αντίληψη των Αρχετύπων, αναγεννά σε αυτό το Νοητικό πεδίο την άμεση γνώση που απορρέει από τα αρχετυπικά σύμβολα και εμπνέει με ιδανικά και πρωτότυπες ιδέες, αλλά και με τον αληθινό Έρωτα, τον Έρωτα του Λόγου που συνενώνει και συνέχει το Παν σε μια ενότητα, σε μια ενιαία ολότητα. Για τον ανώτερο αυτόν Νου, δεν υφίσταται πια χρόνος και ο χώρος είναι παρουσιάζεται ενιαίος. Τα πάντα είναι Ένα, δεν υπάρχει πλέον το «εδώ» και το «εκεί» το «μακριά» και το «κοντά», όπως τα αντιλαμβάνεται ο Νους.

Ο Τζαϊνμς Τζην, από το 1920 έχει πει:

«Όλοι πλέον οι Επιστήμονες της σύγχρονης Φυσικής, συμφωνούν ότι ο χείμαρρος της Γνώσης σήμερα, δεν μας δίνει μιαν ακόμη μηχανική αλήθεια. Το Σύμπαν αρχίζει να φαίνεται, περισσότερο σαν μια μεγάλη ΣΚΕΨΗ, παρά σαν μια μεγάλη μηχανή».

Και ο Έντιγκτον έλεγε στο περίφημο επίγραμμά του:

«Ο κόσμος είναι φτιασμένος από Νοητικό υλικό».

Αδελφές και αδελφοί μου,

Φως και Ζωή είθε να πλημμυρίζει την ύπαρξή μας.